

บทบาทของพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์โควิด-19 The Role of Monks in Helping The People in The Covid 19 Situation

พระณัฐวุฒิ พันทะลี

Phra Natthawut Phanthali

วัดป่าอินทราราม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Author for Correspondence: Email: pantalee200134go@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบทบาทของพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์โควิด 19 ในสภาวะปัจจุบันการดำเนินชีวิตของประชาชนได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมากเนื่องจากเกิดปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนต้องต่อสู้ดิ้นรนมากยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องมีผู้มียุทธศาสตร์และหาทางช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชุมชน และเป็นที่ยอมรับของชุมชน จึงต้องนำวิกฤตในสถานการณ์นี้มาเป็นโอกาสเพื่อได้ช่วยเหลือสังคม ให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชน และเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ช่วยบริจาคอาหาร น้ำดื่ม หนังกากอนามัย เป็นต้น เพื่อให้สังคมอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ดังนั้นบทบาทของพระสงฆ์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้สังคมอยู่เป็นสุขร่มเย็น

คำสำคัญ : การช่วยเหลือ, พระสงฆ์, สถานการณ์โควิด-19

Received: 14/05/2563, Revised: 04/06/2563, Accepted: 05/06/2563

Abstract

In the current situation, the way of life of the people has changed a lot due to the spread of the covid-19 virus causing the livelihood of the people to struggle more. Therefore, it is necessary to have a responsible organization to relieve and help the people who have suffered in this situation. Buddhist monks have been the center of community faith and have been accepted by the community. In this crisis situation, it is one of the opportunities that Buddhist monks help society and alleviate the suffering such as helping to donate food, drinking water, mask, etc. Therefore, the role of the monks is absolutely necessary for peaceful society.

Keywords : Buddhist Monks, Covid -19 Situation, Help

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บทนำ

การระบาดทั่วโลกของโรคไวรัสโควิด-19 ปีพุทธศักราช 2562-2563 โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พุทธศักราช 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกจึงได้ประกาศให้การระบาดโรคนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ โดยพบผู้ติดเชื้อยืนยันแล้วมากกว่า 5,407,414 คนใน 210 ประเทศ และมีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้วมากกว่า 344,025 คน โรคไวรัสโควิด-19 มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอระยะระหว่างการสัมผัสเชื้อ และมีอาการโดยทั่วไปอยู่ที่ 5 วัน อาการที่พบบ่อย ได้แก่ อาการไข้ ไอ และหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน โดยยังไม่มีวัคซีนที่ได้รับอนุญาตหรือยาด้านไวรัสจำเพาะ การรักษาจึงพยายามมุ่งเป้าไปที่การจัดการกับอาการ และรักษาแบบประคับประคอง มาตรการป้องกันที่มีการแนะนำ คือ การล้างมือ การสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น การระบาดของโรคไวรัสนี้ยังก่อให้เกิดอุบัติการณ์ คือ ความไม่มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ การจำกัดการท่องเที่ยว การกักด่าน การห้ามออกจากเคหสถาน เวลาค่ำคืน การยกเลิกการจัดงาน และการปิดสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในหลายประเทศ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2562)

พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2563) ได้กล่าวว่า ผลกระทบของประชาชนต่อการใช้ชีวิตประจำวันในสถานการณ์ไวรัสโควิด-19 สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ (1) ผลกระทบจากการเจ็บป่วยของประชาชน เริ่มจากผลกระทบทางด้านสุขภาพเป็นอย่างแรก ตั้งแต่การที่มีผู้เจ็บป่วยจากการติดเชื้อเป็นจำนวนมาก อันนำมาสู่ค่าใช้จ่ายในการรักษา และร้ายที่สุดคือการเสียชีวิต ซึ่งการที่มีผู้เจ็บป่วยเป็นจำนวนมากนี้ย่อมส่งผลกระทบทางอ้อม ถึงข้อจำกัดในการจัดสรรทรัพยากรด้านสาธารณสุขของประเทศ ทั้งด้านกำลังคน งบประมาณ สถานที่ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ จึงส่งผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบสาธารณสุข โดยเฉพาะกับประชาชนที่ยากจนที่จะต้องเป็นผู้แบกรับปัญหาหลายอย่าง (2) ผลกระทบจากพฤติกรรมที่จะต้องหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากโอกาสการติดเชื้อไวรัส ประชาชนตัดสินใจที่จะยกเลิกกิจกรรมที่จะส่งผลการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ตั้งแต่รัฐบาลหลายประเทศตัดสินใจปิดประเทศ ปิดเมืองและห้ามให้เกิดการเดินทางระหว่างกัน การประกาศให้ธุรกิจหรือสถานการณ์ที่โดยปกติจะต้องรับคนเป็นจำนวนมากต้องปิดทำการชั่วคราว สถาบันการศึกษาที่จำเป็นต้องหยุดการเรียนการสอนและประชาชนที่ต้องกักตัวเองอยู่กับบ้านด้วยสาเหตุต่าง ๆ เพื่อพยายามที่จะควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 การหยุดกิจกรรมต่าง ๆ นี้จะกระทบไปสู่ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การขนส่ง และธุรกิจด้านการค้าปลีกต่าง ๆ และกระทบต่อยอดไปสู่ทั้งอุตสาหกรรมของภาคบริการเหล่านี้ที่จะต้องเกิดปัญหาการหยุดชะงักตามมาในภาคอุตสาหกรรมการผลิตเองก็ต้องประสบปัญหาการชะงักในการผลิต โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่จะต้องพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศจีน ซึ่งได้รับฉายาว่าเป็นโรงงานการผลิตของโลก เมื่อภาคอุตสาหกรรมในประเทศจีนจำเป็นต้องหยุดการผลิตในโรงงานแล้ว ย่อมกระทบกับยอดการผลิตและการส่งออกจากภาคอุตสาหกรรมทั่วไป โดยเฉพาะกับประเทศ

กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยที่ระบบเศรษฐกิจจำต้องพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ (3) ผลกระทบต่อการจ้างงาน ค่าจ้าง ความยากจน และความเหลื่อมล้ำ เมื่อมีผู้เจ็บป่วยจากการติดเชื้อเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลไปสู่การสูญเสียรายได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งจะมีแนวโน้มของการติดเชื้อไวรัสนี้มากที่สุด โดยการสูญเสียงานหรือเสียรายได้นี้จะมีโอกาสเกิดขึ้นกับคนที่มีฐานะยากจนที่เป็นแรงงานนอกระบบมากกว่าคนที่มียาได้แน่นอนจากงานประจำ และมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 นี้จึงส่งผลกระทบต่อระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ (4) ผลกระทบทางลบด้านอุปทานการผลิต อันจะส่งผลกระทบต่อสถานะการเงินเพื่อในสินค้าที่จำเป็นบางประเภทได้ เช่น หน้ากากอนามัย หรือเจลล้างมือ สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น และผู้ขายเห็นช่องทางในการเก็งกำไร (5) ผลกระทบในระยะยาว ที่เกิดจากการสูญเสียมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การตาย และการย้ายถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน ผลกระทบในระยะยาวนี้สามารถเกิดจากการที่ประเทศจะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว เนื่องจากจะต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการป้องกันและรักษาเชื้อไวรัสโควิด-19 จนขาดแคลนทรัพยากรในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

ดังนั้น สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑล ได้มองเห็นความลำบากของประชาชน จึงได้ขอความร่วมมือไปยังวัดที่มีศักยภาพทั่วประเทศ จัดตั้งโรงทานเพื่อช่วยประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้วย สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างกะทันหัน พร้อมทั้งมีพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราบนานปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล สมเด็จพระสังฆราช จึงมีพระบัญชาโปรดให้ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดทั่วราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอ จัดตั้งโรงทานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้ มิใช่การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ อีกทั้งให้ประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานและบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขซึ่งมีประจำอยู่ในแต่ละพื้นที่ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงทาน และการแจกจ่าย ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย โดยต้องไม่มีการจัดพิธีการ พิธีกรรม กิจกรรม หรือการบริหารจัดการใด ๆ ที่ต้องให้บุคคลจำนวนมากมารวมตัวกัน กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด โดยขณะนี้วัดที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

โคโรนา 2019 หรือโควิด-19 แล้ว มากกว่า 200 แห่งทั่วประเทศ ตามพระดำริของ สมเด็จพระสังฆราช สุนัย ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 นับเป็นงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ที่เป็นหนึ่งในการกิจสำคัญของคณะสงฆ์ ในการช่วยเหลือประชาชนยามที่เกิดภัยต่าง ๆ อาทิ ภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย โรคระบาด ปัญหาสังคม คนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น และนับเป็นอีกครั้งที่คณะสงฆ์แสดงให้เห็นว่า เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนในประเทศไทยเดือดร้อน ตระก่าลำบากวัดและพระสงฆ์จะอยู่เคียงข้างและไม่มีทางทิ้งประชาชนอย่างแน่นอน (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, 2563)

หน้าที่หลักของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

ชลวิทย์ เจียรจิตต์ (2558) ได้กล่าวว่า หน้าที่หลักของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา คือ การศึกษาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วปฏิบัติตาม พร้อมทั้งนำหลักคำสอนมาเผยแผ่แก่ประชาชนสำหรับพระสงฆ์ไทย มีหน้าที่และบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยตรงและเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ 1) ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ได้แก่ งานด้านการบริหารพระภิกษุสามเณร ซึ่ง พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถจะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะต่าง ๆ ตำแหน่งสังฆราช เป็นตำแหน่งสูงสุด รองลงมาได้แก่เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเลขานุการแต่ละเจ้าคณะ เป็นตำแหน่งสุดท้าย มหาเถรสมาคม ถือว่าเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ทั้งสองนิกาย 2) ด้านการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ได้แก่ งานบริหารและเป็นอาจารย์สอนตามสถาบันการศึกษาของสงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษา 3) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การสอน การอบรม การแสดงธรรม การปาฐกถาธรรม การเขียนตำรา และการปฏิบัติธรรมโดยเผยแผ่ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น 4) ด้านการก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม หมายถึง การเป็นผู้ดูแลการสร้างวัดวาอาราม และรักษาบูรณะซ่อมแซม 5) ด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่สังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสการต่อต้านยาเสพติด การบริจาคเงินทุนแก่หน่วยงานต่าง ๆ และการส่งเสริมวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

บทบาทของพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชน

พระครูสุธีจริยวัฒน์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของพระสงฆ์นั้นสำคัญมากซึ่งเป็นปัจจัยและมีอิทธิพลต่อความคิดตลอดจนในการช่วยเหลือประชาชนทางสังคมในระดับ ประเทศด้วยเพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทุกชนชั้นในสังคมตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาจนถึงประชาชนทั่วไป ปัจจัยที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคมคือความบริสุทธิ์ความเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมและความเป็นผู้นำทางสติปัญญา ในปัจจุบันนั้นบทบาทพระสงฆ์เริ่มลดน้อยไปเพราะความเจริญด้านเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและวัฒนธรรมแบบตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่หรือการดำรงชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความเจริญของสังคมไร้พรมแดนตลอดจนความเจริญด้านไอทีการ

ติดต่อสื่อสารในโลกโซเชียลมีเดีย (Social Media) จากสังคมชนบทไปสู่สังคมออนไลน์ (Social Network) ถึงกระนั้นพระสงฆ์ก็ยังคงมีบทบาทและหน้าที่เช่นเดิมจะมากบ้างหรือน้อยบางประการใดก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงในสังคม รวมถึงการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของแต่ละสังคมพระสงฆ์ยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติตนอยู่หลายอย่างเหมือนเดิมเพราะความศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ฉะนั้นบทบาทพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชนในสถานการณ์โควิด-19 จึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของพุทธศาสนิกชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยเราจะเห็นได้ว่า สังคมไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงตายจะมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์มาตลอด อย่างงานแต่งงานก็ต้องนิมนต์พระสงฆ์มาในงานแต่งงานด้วย พอเกิดก็ต้องนิมนต์พระมาในงานวันเกิด หรือใส่บาตรทำบุญวันเกิด เจ็บป่วยก็ไปหาพระทำบุญ และบางแห่งพระอาจเป็นหมอกกลางบ้าน เป็นเจ้าของตำราหมอยาพื้นบ้าน ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน

พระสงฆ์ คือ หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ซึ่งฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วเลื่อมใส สละเรือนออกบวช ถือวัตรปฏิบัติ ตามพระธรรมวินัยที่พระบรมศาสดาสั่งสอนและกำหนดไว้ ผู้ซึ่งสละแล้วซึ่งสภาวะความเป็นปัจเจกภาวะ แต่มีชีวิตเพื่อสังฆภาวะเพื่อชุมชน มีจิตวิญญาณเพื่อชุมชน ต้องมีความรู้สึกที่เป็นชุมชน (Community) เพราะชีวิตต้องมีความเกี่ยวข้อง มีการติดต่อสื่อสาร (Communication) กันตลอดเวลา ยิ่งในสมัยโบราณด้วยแล้ว วัดหรือพระสงฆ์กลายเป็นศูนย์กลางของชุมชนไปในตัว วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ของชุมชน มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นก็มาประชุมกันที่วัด มาร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น มาทำบุญใส่บาตรที่วัด ในวันสำคัญทางศาสนา คือวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาและวันสำคัญอื่น ๆ และวันที่มีการประชุมเรื่องราวที่ทางราชการให้ผู้นำหมู่บ้านอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อได้รับเรื่องราวข่าวสารจากทางราชการมาก็มาประชุมกันที่วัด หากจะมองจากบทบาทหลักของพระสงฆ์ โดยที่เริ่มจากบทบาทภายในของคณะสงฆ์เองแล้วส่งผลต่อสังคม ต่อชุมชน อันได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์

บทบาทด้านการปกครอง

ในส่วนของบทบาทด้านนี้โดยมองจากการปกครองภายในของพระสงฆ์เอง เป็นการปกครองในเชิงของธรรมาภิบาล คือ ดูแลกันโดยธรรม ปกครองกันแบบพอปกครองลูก อาจารย์ปกครองศิษย์ ดังปรากฏตัวอย่างที่เป็นต้นแบบให้เห็นชัดเจน คือ หน้าที่ของสัทธีวาทริกที่จะฟังปฏิบัติต่อพระอุปัชฌาย์ และหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์จะฟังปฏิบัติต่อสัทธีวาทริก ตรัสสั่งให้พระอุปัชฌาย์และสัทธีวาทริก ตั้งจิตสนทนกันและกัน ให้พระอุปัชฌาย์สำคัญสัทธีวาทริกฉันบุตร ให้สัทธีวาทริกนับถือพระอุปัชฌาย์ฉันบิดา เมื่อเป็นเช่นนี้ต่างก็มีความเคารพเชื่อฟังกันและกัน ย่อมถึงซึ่งความเจริญงอกงามในธรรม ตรัสสั่งให้พระอุปัชฌาย์และสัทธีวาทริกให้เอื้อเพื่อประพฤติดูชอบต่อกัน หน้าที่ของสัทธีวาทริกจะฟังกระทำต่อพระอุปัชฌาย์เรียกว่า อุปัชฌายวัตร และหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์จะฟังปฏิบัติต่อสัทธีวาทริก เรียกว่าสัทธีวาทริกวัตรและอาจารย์วัตร หน้าที่ของศิษย์ที่จะฟังปฏิบัติต่ออาจารย์ อันเตวาสิกวัตรหน้าที่ของอาจารย์จะฟังปฏิบัติต่อศิษย์ ทั้งสองฝ่ายต่างก็เอื้ออาทรต่อ

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

กัน มีไม่ตรีจิตต่อกัน ดังนั้น การปกครองของพระสงฆ์นั้น จะต้องปกครองเพื่อให้เกิดการศึกษาได้สะดวกที่เรียกว่า สัปายะ การปกครองที่ดีที่เป็นไปตามพระธรรมวินัยต้องให้เกิด ธรรมสัปายะ คือ ให้สะดวกแก่ การศึกษาธรรมปฏิบัติธรรม คือการปกครองต้องให้อื้อต่อการศึกษา ปกครองเพื่อให้เกิดการศึกษา เมื่อ การศึกษาดีการศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างสมาธิภูมิปัญญาให้เกิดขึ้นได้แล้วก็จะทำให้การปกครองง่ายขึ้น สะดวกขึ้น บทบาทของพระสงฆ์ในด้านการปกครองนี้ นอกจากจะมีความสุข มีความสันติสุขในหมู่ของพระสงฆ์เอง แล้ว ยังสามารถเป็นต้นแบบของการปกครองได้เป็นอย่างดีด้วย

บทบาทด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์

ในบทบาทด้านการศึกษานี้ หากจะมองบทบาทของพระสงฆ์ โดยมองจากพื้นฐานอันเป็นแก่นแท้ของ คำสอนแล้ว ผู้เข้าสู่สมณเพศ นั่นคือเข้าสู่สังคมของสงฆ์ หมายถึงเข้าสู่วิถีแห่งการศึกษาและแท้จริง แล้ววิถีชีวิตของชาวพุทธ ก็คือวิถีชีวิตของผู้ต้องศึกษาทั้งสิ้น เพราะตราบไต่ที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จเป็น พระอรหันต์ นั้นหมายถึงยังต้องเป็นผู้ที่ต้องศึกษา ที่เรียกว่ายังเป็นพระเสขะบุคคล คือยังต้องศึกษาอยู่ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์รวมไปถึงชาวพุทธทั้งหมดด้วย ที่จะต้องศึกษา คือต้องยึดเป็นหลักสำคัญที่ต้องศึกษาก็คือเรียกว่า ไตรสิกขา อันได้แก่

1) ศีลสิกขา ในด้านของศีลสิกขาคือต้องศึกษาในเรื่องศีล อันได้แก่เจตนาที่จะงดเว้นไม่ละเมิดข้อห้าม ด้านกาย ด้านวาจา ใหรักษาความเป็นปกติของความเป็นมนุษย์ผู้ซึ่งมีใจสูงหรืออาจกล่าวได้ว่าในด้านนี้เป็นการ พัฒนาในเรื่องของพฤติกรรม โดยมีส่วนสำคัญที่ควรเน้น คือ (1) พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพหรือโลกแห่งวัตถุ หรืออาจกล่าวว่าเป็นการรู้จักใช้อินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ในการรับรู้โดยไม่ เกิดผลเสียหรือเกิดโทษ แต่ให้เกิดผลดี ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการฝึกอินทรีย์ให้มีประสิทธิภาพในการใช้งาน ให้ตาหูเป็น ให้หูฟังเป็น อยู่ในหลักของอินทรีย์สังวรนั่นเอง การเสพ การบริโภคปัจจัย 4 การใช้ประโยชน์จาก วัตถุจากอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเทคโนโลยีด้วย ปัญญาที่รู้เข้าใจมุ่งคุณค่าที่แท้จริง ให้ได้คุณภาพชีวิตไม่หลงไป กับคุณค่าเทียมตามค่านิยมที่ผิด ๆ อันเป็นค่านิยมที่ฟุ้งเฟ้อโก้เก๋ ที่ทำให้บริโภคมากแต่เสียคุณภาพชีวิต เรียก ง่าย ๆ ว่ากินเป็น บริโภคเป็น ใช้เป็น เริ่มด้วยการกินพอดี อันเป็นการปฏิบัติตามหลักของโภชนมัตตัญญูตา (2) พฤติกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและโลกแห่งชีวิต เช่น การอยู่ร่วมกันในทางสังคม โดยไม่ เบียดเบียน ก่อความทุกข์ความเดือดร้อน หรือก่อเวรภัย แต่รู้จักมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนมนุษย์อย่าง ช่วยเหลือเกื้อกูล ดำรงตนอยู่ในกรอบของศีล ดำเนินชีวิตตามหลักของศีล ให้ความร่วมมือกับการรักษากติกา ของสังคม กฎเกณฑ์หรือกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน หรือวินัยแม่บทของชุมชนหรือสังคมของตน และ วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งที่เรียกว่าจรรยาบรรณต่าง ๆ และรู้จักแบ่งปัน การเผื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือ ตามหลักของ การให้ทาน เพื่อช่วยเหลือปลดปล่อยความทุกข์ของเพื่อนมนุษย์ให้มีความสุข และส่งเสริมการสร้างสรรค์ สิ่งที่ดี งาม ตลอดจนการประพฤติก่อกุศลแก่ชีวิตอื่น ๆ ทั้งสัตว์มนุษย์และพืชพันธุ์ เช่น การร่วมสร้างเขตภัยทาน การปลูกสวนป่า สร้างแหล่งต้นน้ำ (3) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเลี้ยงชีพอย่างมีศิลปวิทยา ในวิชาชีพที่ฝึกไว้อย่างดี มีความชำนาญที่จะปฏิบัติให้ได้ผลดีและเป็นสมมาอาชีพ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญ

คือ ไม่เป็นไปเพื่อความเบียดเบียน ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น หรือก่อผลเสียหายแก่สังคม หากแต่เป็นเครื่องแก้ปัญหามโนจิตและแก้ปัญหามโนสังขม มีชีวิตที่เป็นไปเพื่อสร้างสรรค์ ทำให้เกิดประโยชน์เกื้อกูล ที่เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตของตน ไม่ทำให้ชีวิตตกต่ำ หรือทำลายคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเสื่อมจากคุณความดีในภาวะแห่งตน

2) จิตศึกษา ในด้านของจิตศึกษาคือศึกษาในเรื่องจิต เรียนรู้เรื่องจิต ให้เข้าใจธรรมชาติของจิต การทำงานของจิต รู้วิธีการพัฒนาจิต เพื่อให้สงบตั้งมั่น เป็นสมาธิพร้อมที่จะทำกิจหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาจิต หรือที่เรียกว่าสมาธิแยกได้ดังนี้ (1) ด้านคุณภาพจิต ได้แก่คุณธรรมความดีงามต่าง ๆ เช่น เมตตา กรุณา กตัญญูกตเวที คารวะ หิริโอตตปละ เป็นต้น ซึ่งหล่อเลี้ยงจิตใจให้เจริญงอกงาม และเป็นพื้นฐานของพฤติกรรมที่ดีงาม (2) ด้านสมรรถภาพจิต ได้แก่ความสามารถของจิตที่เข้มแข็งมั่นคงหรือความมีประสิทธิภาพของจิต เช่น มีฉันทะ ความใฝ่รู้ใฝ่ดีงาม ใฝ่กระทำ จิตมีความเพียร ความขยัน ความอดทน มีความระลึกได้ รู้ตัวทั่วพร้อมเท่าทัน ตื่นตัวอยู่เสมอ สามารถควบคุมตัวเองได้ มีความตั้งมั่นแน่วแน่ใสสงบ เป็นสมาธิ รวมไปถึงความไม่ประมาทที่จะทำให้ก้าวหน้านั่นคงในพฤติกรรมที่ดีงาม หรือตั้งมั่นในความดีงามและพร้อมที่จะใช้ปัญญาในการใช้ชีวิตและประกอบกิจหน้าที่ (3) ด้านสุขภาพจิต ได้แก่สภาพจิตที่ปราศจากความขุ่นมัวเศร้าหมอง ร่าเริง หากแต่มีความสดชื่น เิบอิม ร่าเริง เบิกบาน ผ่อนคลาย ผ่องใส เป็นสุข ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพกาย และทำให้พฤติกรรมที่ดีงามมีความมั่นคง สอดคล้องกลมกลืน หรืออยู่ในภาวะที่สมดุล

3) ปัญญาศึกษา ในด้านปัญญาศึกษาคือศึกษาในเรื่องปัญญา พัฒนาด้านปัญญา ในการพัฒนาด้านปัญญานี้จะมีการพัฒนาอยู่หลายระดับ เช่น (1) ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา หรือที่เล่าเรียนมาและรับการถ่ายทอดศิลปวิทยาการ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การรับรู้ประสบการณ์ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามเป็นจริง ไม่บิดเบือน หรืออคติด้วยความรัก ความชัง และเพราะความกลัว (3) การคิดพิจารณาวินิจฉัยอย่างมีวิจารณ์ญาณ ด้วยการใช้ปัญญาที่บริสุทธิ์อิสระไม่ถูกกิเลส เช่น ความอยากได้ผลประโยชน์ และความเกลียดชังเข้าครอบงำ (4) การรู้จักมอง รู้จักคิด มีหลักการคิด มีวิธีคิดที่จะเข้าถึงความจริง และได้คุณประโยชน์ มีโยนิโสมนสิการ อย่างที่เรียกว่ามองเป็นคิดเป็น เช่น รู้จักวิเคราะห์แยกแยะ สืบสาวหาเหตุปัจจัยของสิ่งเกิดขึ้นดำรงตั้งอยู่และแปรเปลี่ยนสภาวะไป (5) การรู้จักจัดการ ดำเนินการ ทำกิจให้สำเร็จ ฉลาดในวิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมาย (6) มีความสามารถในการแสวงหา เลือกคัด จัดสรรประมวลความรู้ คิดได้ชัดเจน และสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงสร้างเป็นเครือข่ายความรู้และสร้างเป็นความรู้ความคิดใหม่เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ (7) มีความรู้แจ้งเข้าถึงความจริงของโลก และชีวิต รู้เท่าทันกับธรรมชาติทั้งหลาย ที่ทำให้วางใจถูกต้องต่อทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถแก้ปัญหา ชีวิต จัดความทุกข์ในจิตใจของตนเองได้ หลุดพ้นจากความยึดติดในสิ่งทั้งหลาย จิตไม่ถูกบีบคั้นครอบงำกระทบกระทั่งด้วยความผันผวนปรวนแปรของสิ่งต่าง ๆ หลุดพ้นเป็นอิสระ อยู่เหนือกระแสโลก

โดยสรุปแล้ว ปัญญา 2 ด้านที่สำคัญ คือ ปัญญาเข้าถึงความจริงแห่งธรรมชาติของธรรมชาติและปัญญาที่สามารถใช้ความรู้นั้น จัดตั้งวางระบบแบบแผนของการดำเนินชีวิตได้ และสังคมของมนุษย์ได้ประโยชน์สูงสุดจากความจริงนั้น เราจะเห็นได้ว่า หน้าที่โดยตรงของการศึกษานั้นเป็นตัวแก้ปัญหา ถ้าการศึกษาผิดพลาด

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

กลายเป็นตัวก่อปัญหา เราก็กต้องมาแก้ไขปัญหาคือตัวการศึกษา เพื่อให้ได้การศึกษาที่ถูกต้อง ให้เป็นการศึกษาที่แท้จริงที่จะเป็นตัวแก้ปัญหาคือ ยิงตอนนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งเป็นผู้จัดทำหลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อใช้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในหลักสูตรการศึกษาของชาติ และจัดเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนาเข้าสอนบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (8 กลุ่มวิชา) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ จากประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 เราเคยท้วงติงเขาพอเอาเข้าจริง ๆ เรามีความสามารถทำได้หรือไม่ งานนี้กำลังท้าทายมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง อยู่ในขณะนี้

บทบาทของพระสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันพระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านการศึกษา ทั้งส่วนที่จัดการศึกษาเองโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ทางรัฐบาลไม่สามารถจัดการศึกษาบริการได้ทั่วถึง อันได้แก่กลุ่มประชากรที่ด้อยโอกาสทางสังคม ด้อยโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ เป็นเหตุให้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ก็ได้อาศัยพระสงฆ์ให้การศึกษา ในขณะที่ศึกษาก็ไม่ต้องใช้งบประมาณจากรัฐบาล แต่ใช้ทุนจากประชาชนโดยตรง ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารและในการใช้จ่าย แม้จะมีส่วนหนึ่งที่เรียนจบแล้ว ที่ทางฝ่ายคณะสงฆ์ยังไม่ได้ใช้งานแล้ว ท่านเหล่านั้นลาสมณเพศออกไปไปทำงานให้ทางรัฐบาล โดยที่รัฐไม่ต้องลงทุนหากมองอย่างนี้แล้วจะเห็นว่าคณะสงฆ์ได้ช่วยเหลือสงเคราะห์รัฐบาลด้วย ไม่เพียงแต่ได้ช่วยอนุเคราะห์กับประชาชนกลุ่มที่ด้อยโอกาสเพียงฝ่ายเดียว แต่อย่างไรก็ตามบทบาทของพระสงฆ์ในการศึกษาสงเคราะห์นี้ อาจมองได้ทั้งที่เป็นระบบ คือ จัดตั้งโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรที่แน่นอน และอีกที่จัดอย่างไม่เป็นระบบอาจเป็นลักษณะการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา การให้ทุนในสร้างอาคารเรียน ให้ทุนซื้อสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ทางการศึกษา ให้ทุนการศึกษาแก่ครูเพื่อพัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เป็นต้น

บทบาทด้านการเผยแผ่

บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแผ่ แท้จริงแล้วบทบาทด้านนี้ พระสงฆ์ทุกรูปได้รับมอบหมายจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยตรง เพราะหน้าที่ของพุทธสาวก คือมีหน้าที่ศึกษาเรียนรู้คำสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ แล้วปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนนั้นแล้วต้องสอนผู้อื่นให้ปฏิบัติตามด้วย นี่จึงได้ชื่อว่าพระสงฆ์สาวก การให้การอบรม การสอน การเผยแผ่เป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ที่สำคัญที่พระสงฆ์ปฏิบัติมาเป็นปกติอยู่แล้ว ทั้งที่เรียกว่าการเทศนา แสดงธรรม หรือการปาฐกถาก็ตาม ซึ่งประชาชนทั่วไปให้ความเคารพและสนใจที่จะฟังสาระที่พระสงฆ์เป็นผู้ให้อยู่แล้ว และนับเป็นการศึกษาที่เข้าถึงประชาชนชาวบ้านได้อย่างกว้างขวาง ส่วนในเนื้อหาสาระที่พระสงฆ์ให้แก่ประชาชนจะแตกต่างกันตามโอกาสและวาระต่าง ๆ แต่สิ่งที่เป็นธรรมะหรือคำสอนที่เป็นพระพุทธศาสนาที่นับได้ว่าเป็นสาระในพระพุทธศาสนานั้น เป็นเนื้อหาที่เป็นความจริงที่มีอยู่ที่เกิดขึ้นเป็นปกติ เพราะแท้ที่จริงแล้ว คำว่า "ธรรม" นั่นก็คือ "ธรรมชาติ" นั่นเอง บทบาทด้านการเผยแผ่ที่เป็นปกติจนประชาชนมองเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นกิจวัตรของพระสงฆ์ ก็คือการแสดงธรรมในวันพระ ในเทศกาล

วันสำคัญ พระสงฆ์ได้โอกาสในการแสดงธรรมการเผยแผ่ธรรม อยู่เป็นปกติ และในรูปแบบที่ไม่เป็นรูปแบบ กล่าวคืออาจจะใช้วิธีการพูดคุยสนทนาในโอกาสพบปะ จะเป็นการเผยแผ่โดยไม่เป็นกิจลักษณะ แต่ก็แฝงด้วยให้ข้อคิดทางธรรม หรือในโอกาสที่ประชาชนมาทำบุญวันเกิดแล้วขอพรจากพระสงฆ์ มาถวายสังฆทานแล้ว พระสงฆ์ให้พรในช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นการสอนโดยที่ผู้รับไม่รู้ตัวว่าถูกสอน แต่ได้ซึมซับเอาคำสอน เอาคติธรรม ได้เกิดการเรียนรู้พระธรรมคำสอน หากพระสงฆ์สำนักตระหนักในบทบาทเหล่านี้อย่างจริงจัง พระสงฆ์จะมีโอกาสในการเผยแผ่ธรรมและได้เข้าถึงประชาชนโดยไม่ยากเลย และไม่ต้องรอเทศกาลสำคัญใด ๆ ทั้งสิ้น ในความเห็นส่วนตัวแล้วรูปแบบโอกาสใดไม่สำคัญ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้ (Learning) จุดที่ต้องการคือให้ผู้ฟังได้เกิดการเรียนรู้จะให้ใครเป็นศูนย์กลางก็แล้วแต่อยากจะกล่าวด้วยว่าขอให้การเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง (Learning Center) อันเป็นจุดที่ต้องการให้เกิดกับผู้ฟัง ที่จะเป็นจุดเปลี่ยนแห่งพฤติกรรมของคนว่าจะเปลี่ยนไปในทิศทางใดให้เขาเรียนรู้ในด้านใด

บทบาทด้านสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์

บทบาทด้านนี้ของพระสงฆ์หากพูดไปแล้วนั้นว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะต้องคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย ความเป็นพระพุทธศาสนาอยู่ในที่ด้วย เพราะสร้างวัดสร้างศาสนวัตถุต้องให้เป็นเอกลักษณ์ที่ดำรงไว้ซึ่งความเป็นพุทธ คำว่าความเป็นพุทธกับความเป็นไทยนั้นหมายถึงสิ่งเดียวกันเพราะความเป็นไทยมาจากรากฐานของความเป็นพุทธ มาจากรากฐานแห่งความคิดอันเป็นพุทธ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างในเชิงของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไว้ เพราะวัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของปวงชนชาวไทย พระครูสุนทรธรรมโสภณ หัวหน้าฝ่ายจัดการศึกษา ได้เคยกล่าวไว้ในวงวิชาการหลายที่ว่า "ผู้ที่ยังอนุรักษ์ความเป็นไทย ยังนิยมความเป็นศิลปะไทยอยู่มีเพียงพระภิกษุเท่านั้น" เพราะพระภิกษุยังอยู่ศาลทรงแไทย ยังอยู่บ้านทรงไทย เราจะได้เห็นว่าใครแต่งชุดไทย หรือถ้าเราเห็นคนแต่งชุดไทยกลายเป็นเรื่องแปลกไปแล้ว เรามักถามต่อไปว่าเอ๊ะ เขามีงานอะไรหรือจึงแต่งชุดไทย

ด้านสาธารณสงเคราะห์

บทบาทของพระสงฆ์ในด้านสาธารณสงเคราะห์ เรายังเห็นได้ชัดเจนว่าพระสงฆ์ที่มีบารมี มีเอกลาภมาก ๆ ท่านไม่ได้เก็บไว้เพียงตัวท่านเอง หากแต่ได้ช่วยสร้างโรงพยาบาล ที่ว่าการอำเภอ อนามัยตำบล ศาลาที่ประชุม ศาลาพักริมทาง ทำบ่อน้ำ ทำสะพาน เป็นต้น หากมองลึกลงไปถึงการพัฒนาในด้านจิตใจ พระสงฆ์ได้พัฒนาจิตใจของคนในชุมชน จากคนที่ติดยาเสพติดให้เลิก จากที่เคยติดเหล้าให้เลิกเหล้า จากที่เคยติดการพนันให้เลิกจากการพนัน จากที่เคยลุ่มหลงในไสยศาสตร์ ที่เคยมกมายให้รู้ใช้สติปัญญา จากความเห็นผิด(มิจฉาทิฐิ) ให้มีความเห็นที่ถูกต้อง(สัมมาทิฐิ) พระสงฆ์พัฒนาจิตใจของคนในชุมชนให้ขยันหมั่นเพียรในการทำมาหาเลี้ยงชีพ คือหาและสอนให้ขยันเก็บออม ประหยัดใช้จ่ายอย่างรู้คุณค่า ไม่ฟุ่มเฟือย หรุธรา หลงตามค่านิยมที่ผิด ๆ ค่านิยมที่ไม่น่านิยม สอนให้คนที่อยู่สังคม แต่สอนให้รู้จักเลือกคบคน โดยให้เลือกคบกับบัณฑิต ให้หลีกเลี่ยงจากคนพาล และสอนให้วางตนให้เหมาะสมกับภาวะแห่งตนรู้จักฐานะของตน

วารสารวิชาการแสงอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

บทสรุป

บทบาทของพระสงฆ์ เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในสถานการณ์โควิด-19 ไม่ว่าจะเป็นบทบาทในด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทของพระสงฆ์กับการช่วยเหลือประชาชน บทบาทด้านการปกครอง บทบาทด้านการศาสนศึกษา บทบาทด้านการเผยแผ่ บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ บทบาทด้านสาธารณูปการ และบทบาทด้านสาธารณะสงเคราะห์ ซึ่งบทบาทเหล่านี้ พระสงฆ์ต้องทำหน้าที่ในการร่วมด้วยช่วยกันกับสังคมให้มีความสงบสุข ร่มเย็นแก่สังคม ในฐานะพระสงฆ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชุมชน และเป็นที่ยอมรับของชุมชน จึงต้องนำวิกฤตในสถานการณ์โควิด-19 นี้มาเป็นโอกาสเพื่อได้ช่วยเหลือสังคม ให้เป็นที่พึงทักใจของประชาชนและเป็นการสำคัญส่วนหนึ่งที่บรรเทาทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนและช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น ช่วยบริจาคอาหาร น้ำดื่ม หน้ากากอนามัย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2558). **หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ**. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563, จาก <https://sites.google.com/site/class23102/phra-rachthrrm-nithes>.
- พระครูนวมยงควิศิษฐ์. (2559). **พระสงฆ์กับบทบาทการพัฒนาสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย**. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2563, จาก <http://www.ojs.mcu.ac.th/index.php/socdev/article/viewFile/1671/1304>.
- พระครูสุธีจริยวัฒน์. (2562). **บทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21**. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563, จาก <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/bmrj/article/view/560/448>.
- พระครูสุนทรธรรมโสภณ. (2560). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563, จาก http://www.watthasai.net/song_develop.htm.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2563). **ผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์จาก “ไวรัสโควิด-19” มากน้อยอยู่ที่ผู้นำ “ผู้นำ”**. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563, จาก <https://www.thebangkokinsight.com/334242/>.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). **การระบาดทั่วของโคโรนาไวรัส พ.ศ. 2562–2563**. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2563, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์. (2563). **"วัด-พระสงฆ์" ไม่ทิ้งประชาชน**. สืบค้นเมื่อ 24 เมษายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1813531>.